

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1901/2023
06.02.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступа пуномоћник Душан Игњатовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство правде, Управа за извршење кривичних санкција, Казнено поправни завод у Нишу, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Нишу, ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 241/2023 од 27.01.2023. године, у седници већа одржаној 06.02.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 241/2023 од 27.01.2023. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев тужиле за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 1295/2018 од 01.11.2022. године усвојен је тужбени захтев тужиле АА из ..., па је поништено решење тужене Републике Србије – Министарства правде, Управа за извршење кривичних санкција, Казнено поправни завод у Нишу број ... од 01.03.2018. године, као незаконито и наложено је туженој да тужилу врати на рад; обавезана је тужена да тужилу на име накнаде штете по основу изгубљене зараде, за период од 01.03.2017. године до маја месеца 2022. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом за сваки месец појединачно, почев од 30. у месецу, односно последњи дан у наредном месецу за претходни месец, па до коначне исплате, све ближе наведено у изреци пресуде; обавезана је тужена да у корист тужиле, на износе из става II пресуде изврши обрачун и уплату свих доприноса за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду ПИО, доприноса за обавезно здравствено осигурање Републичком фонду за здравствено осигурање, доприноса за случај незапослености Националној служби за запошљавање, по висини и стопи на дан уплате; обавезана је тужена да тужилу исплати на име трошкова парничног поступка износ од 348.316,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 241/2023 од 27.01.2023. године преиначена је пресуда Основног суда у Нишу П 1295/2018 од 01.11.2022. године тако што је тужбени захтев тужиле којим је тражено да се као незаконито поништи решење тужене број ... од 01.03.2018. године, да се наложи туженој да тужилу врати на ради и да се обавезе тужена да тужилу на име накнаде штете по основу изгубљене зараде за период од 01.03.2018. године до маја месеца 2022. године исплати месечне појединачне износе са законском затезном каматом за сваки месец појединачно, почев од 30. у месецу односно последњег дана у наредном месецу за претеходни месец па до коначне исплате и да се тужена обавезе да у корист тужиле на наведене износе изврши обрачун и уплату свих доприноса ближе наведених у изреци пресуде, као и да се обавезе тужена да тужилу накнади трошкове парничног поступка одбијен, као неоснован; обавезана је тужилу да туженој накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 27.000,00 динара.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену тужилу је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, у смилу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...10/23), па је оценио да је ревизија тужиле основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. У ревизији се указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 10. ЗПП због које се ревизија може изјавити под условом да је истицана у жалби, односно да је учињена у поступку пред другостепеним судом. У жалби ова битна повреда одредаба парничног поступка није истицана нити је учињена у поступку пред другостепеним судом. Такође, у поступку није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене било које одредбе Закона о парничном поступку, па се неосновано у ревизији указује и на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилу је код тужене била у радном односу на неодређено време, на пословима ..., у Служби за ... – Одсек ..., са статусом намештеника. Дана 17.10.2017. године заменик управника КПЗ Ниш донео је наредбу да се изврши тестирање тужиле на присуство психоактивних супстанци у организму, применом десетопанелног уринског теста, због постојања сумње да је тог дана тужилу била под дејством ових супстанци. Тестирање је спроведено од стране лекара КПЗ Ниш запослених у Служби за здравствену заштиту, па је након обављеног тестирања резултат био позитиван и показао је присуство бупренорфина и бензодијазепана, о чему је истог дана сачињен записник. На предлог начелника Службе за опште послове заменик управника КПЗ Ниш је истог дана донео закључак о покретању дисциплинског поступка против тужиле и решење о њеном удаљењу са рада. Тужилу је оглашена одговорном за тежу повреду радне обавезе – долазак на рад под дејством алкохола или ПАС, те јој је изречена дисциплинска санкција – престанак радног односа, и то решењем тужене од 28.11.2017. године. Ово решење је, по жалби тужиле, поништено решењем Министарства правде од 15.01.2018. године уз образложење да је донето о ствари о којој се не одлучује у управном поступку, већ је у питању ствар на коју се примењују одредбе Закона о раду, а судска заштита се остварује пред судом

опште надлежности, имајући у виду да тужила има статус намештеника. Након тога тужена је, у смислу члана 180. Закона о раду, тужили доставила упозорење од 13.02.2018. године, на које се тужила изјаснила писаним изјашњењем од 20.02.2018. године. Спорним решењем тужене од 01.03.2018. године тужили је престао радни однос са тим датумом, због тога што је својом кривицом учинила непоштовање радне дисциплине из члана 179. став 3. тачка 4. Закона о раду, која се огледа у доласку на рад под дејством опојних средстава.

Вештачењем од стране вештака неуропсихијатра утврђено је, поред осталог, да дана 17.10.2017. године, када је вршено наведено тестирање, тужила није имала прописане лекове у својој терапији, као ни дужи временски период пре тога, а да бупринорфин представља супстанцу која се не може набавити без извештаја специјалисте и рецепта у оквиру бупренорфинског супститутивног програма, да исти спада у супституенте за лечење самоопијатске зависности Ф11.2, да се не користи као аналгетик, односно као лек за смиривање болних сензација, а да бензодијазепам јесте супстанца која се налази на листи забрањених супстанци и служи за смањење напетости и као антиепилептик и хипнотик, те да су обе супстанце у конкретном случају илегално набављене. Међутим, ове супстанце нису ометале свакодневно функционисања тужиле, а њихов недостатак би изазвао елементе апстиненцијалне кризе.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање првостепени суд је усвојио тужбени захтев, сматрајући да се у конкретном случају на радноправни статус тужиле примењују одредбе Закона о раду, те да у смислу одредбе члана 179. став 3. тачка 4. Закона о раду оспореном решењу недостаје оцена туженог да ли је употреба наведених лекова имала или је могла имати утицај на обављање тужилиног посла, односно да ли је коришћење наведених лекова имало или је могло имати утицај на рад тужиле. Тужени, на коме је терет доказивања да је употреба спорних лекова од стране запослене смањила њену способност за рад, није доказао ову чињеницу, а из налаза и мишљења вештака је утврђено да супстанце које су налазиле у урину тужиле нису ометале њено свакодневно функционисање, већ супротно омогућавале су њено функционисање, а њихов недостатак би изазвао елементе апстиненцијалне кризе. Тужила у периоду од годину дана у ком је конзумирала наведене лекове, није имала промене у понашању, нити је тужени у том периоду тужили упутио било какве примедбе на њен рад, из чега произлази да стање у коме се тужила налазила услед конзумирања лекова није представљало стање које утиче на њено понашање и на радну способност. Такође, код тужиле недостаје свест о томе да таквим својим понашањем не би поштвала радну дисциплину, а тужила се након извршеног тестирања подвргла лечењу болести зависности почев од 06.12.2017. године, дакле пре доношења решења о отказу уговора о раду, о чему је и тужена била упозната.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев сматрајући да у конкретном случају треба применити одредбу члана 266. став 3. тачка 14. Закона о извршењу кривичних санкција, који се примењује на запослене у Управи за извршење кривичних санкција и који присуство ПАС у организму запосленог не условљава реалним или могућим утицајем тих супстанци на обављање послова на којима је запослени распоређен, независно од тога да ли је у статусу државног службеника или у статусу намештеника, имајући у виду да је реч о специфичној радној средини у којој се извршавају кривичне санкције, па је толеранција на присуство ПАС нулта. С обзиром да је тужила дана 17.10.2017. године дошла на рад под дејством

наведених супстанци, те јој је након спроведеног поступка по одредбама Закона о раду правилно и законито изречена мера престанка радног односа решењем тужене од 01.03.2018. године у смислу члана 266. став 3. тачка 14. Закона о извршењу кривичних санкција, тужбени захтев је одбијен у целини као неоснован и тужила обавезана да туженој накнади трошкове парничног поступка.

Врховни суд је испита побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/11...10/23), па је оценио да ревизија тужиле није основана.

На утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио материјално право доносећи побијану пресуду, за коју је дао довољне и јасне разлоге, које у свему прихвата и Врховни суд.

Правилно је другостепени суд закључио да у конкретном случају треба применити Закон о извршењу кривичних санкција („Сл. гласник РС“ бр. 55/2014 и 35/2019), којим су, у делу шестом, прописана правила која се примењују у вези радних односа, надзора и контроле рада. Тако је, у члану 251. Закона, прописано да се на директора управе и запослена лица у управи примењују одредбе закона којим се уређују права и дужности државних службеника и намештеника, ако овим законом није другачије одређено. Овај закон се у односу на Закон о раду и Закон о државним службеницима примењује као *lex specialis*. Законом о извршењу кривичних санкција се не прави разлика између државних службеника и намештеника, јер се закон примењује на све запослене. Тако је чланом 266. став 1. прописано да за лакше и теже повреде радних обавеза и дужности запослени у управи одговарају дисциплински. Поред лакших повреда радних обавеза и дужности утврђених законом којим се уређују права и дужности државних службеника и намештеника и Кодексом понашања државних службеника, лакшом повредом радних обавеза и дужности сматра се свако понашање противно прописима о начину обављања послова у Управи (став 2.). Под тежом повредом радних обавеза и дужности, у смислу овог закона, сматра се, између осталог и долазак на рад под дејством алкохола или психоактивних супстанци и конзумирање алкохола и психоактивних супстанци у току рада (став 3. тачка 14), а за све теже повреде радних обавеза и дужности може се изрећи мера престанка радног односа. Чланом 267. став 1. тог закона прописано је да дисциплински поступак против запослених унутар завода води управник завода или лице које он овласти, с тим што лице које овласти управник завода мора да буде дипломирани правник – мастер, односно дипломирани правник. О дисциплинској одговорности одлучује управник.

Закон о раду, који је у конкретном случају применио првостепени суд, чланом 179. у ставу 3. тачка 4. прописује да послодавац може отказати уговор о раду запосленом који не поштује радну дисциплину и то због доласка на рад под дејством алкохола или других опојних средстава, односно употребе алкохола или других опојних средстава у току радног времена, које има или може да има утицај на обављање посла. Међутим, Закон о извршењу кривичних санкција у наведеном случају не поставља услов који се односи на утицај алкохола и других опојних средстава на обављање посла, већ је за постојање теже повреде радне обавезе односно дужности довољно да су у организму запосленог присутни алкохол или психоактивне супстанце.

Имајући у виду наведене законске одредбе, као и чињеницу да је тужила дана 17.10.2017. године дошла на рад под дејством психоактивних супстанци бупринорфина

и бензодијазепама, што је потврђено и вештачењем од стране вештака неуропсихијатра, правилно је другостепени суд закључио да су се стекли услови за престанак радног односа тужиљи, без обзира што је вештачењем утврђено да присуство психоактивних супстанци у крви тужиље није имало нити је могло да има утицај на обављање њеног посла. Ово зато што је Завод за извршење кривичних санкција односно Казнено-поправни завод у Нишу специфична радна средина у којој се извршавају кривичне санкције, па је толеранција на присуство психоактивних средстава у организму запослених (државних службеника и намештеника) нулта, па је ревизија тужиље морала бити одбијена.

На правилност побијане пресуде не утичу наводи ревизије којима се указује на решење министра правде од 15.01.2018. године у вези примене Закона о раду на намештенике, с обзиром да је, како је већ речено, Законом о извршењу кривичних санкција прописано да се овај закон примењује на радне односе запослених, из чега произлази да се закон примењује и на државне службенике и на намештенике.

Врховни суд је ценио и остале наводе изјављене ревизије којима се не доводи у сумњу правилност и законитост побијане пресуде, због чега ти наводи нису посебно образложени.

Тужиља није успела у ревизијском поступку, па нема право на накнаду тих трошкова, у смислу члана 153. и 154. Закона о парничном поступку.

Из наведених разлога одлучено је као у изреци пресуде, на основу члана 414. и члана 165. Закона о парничном поступку.

Председник већа-судија
Весна Субић,с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић